

Nr.4

Karesuando den 18de November 1839

Höglärde samt vidtberömde Herr Professor, Riddare af Kongl. Nordstjerne orden!

För att visa, att jag icke alldeles glömt de tjenester, Herr Professoren visat mig, tager jag mig friheten härmed öfversända några torkade skinn af möss och Lemlar, jemte en oflådd Hackspett, som jag sköt här på sena hösten. Jag har i allmänhet mycket svårt för att få smärre foglar, så att de kunde blifva igenkänliga, hvilket nog äfven kan synas af de här följande Råttskinnen. En ibland dem, få Finska kallad Ruskia hiiri, har jag icke kunnat få rätt på i Faunan, och ehuru jag väl en gång förut skickat ett exemplar deraf till B. Fries i Stockholm, har jag dock icke fått veta dess namn. Detta hoppas jag Herr Professorn låter mig veta, ifall det är något rart. Ruskia hiiri är ett Skadedjur, som klifver opp efter väggarne på hyllor och vindar och biter sönder kläder, skor, linne m.[m], äter bröd samt andra matvaror¹⁴). Fälltlämmeln, ehuru mycket allmän här i trakten, gör icke så mycken skada på kläder, med drar och samlar gryn, caffè och annat smått, som han orkar med. Den större eller Lemnus amphibus¹⁵) finns här äfven och gör skada på Potäterne i kryddgården. Sorex araneus, Fen. Karinenä, på Lappska Svitek, finns äfven temmeligen allmänt här i trakten, men sorex fodiens, hvaraf en unge här medföljer, är sällsyntare. Nybyggarne tala om en vatten råtta, som skall vara alldeles kolsvart och stor som en hundvalp. Kanske är det endast en äldre sorex fodiens. Jag har ännu icke kunnat få se den. Vi hafva i höst varit hemsökta af Fjell Lemmelns vandring, hvilken jämte Fält Lemmeln gjort mycken skada på åker och äng, och gör ännu skada på Höhässjorna, så länge vintern varar. Fjell Lemmelns Curs är ifrån vester till öster eller nordöst. Jämte Lemmel vandringen ser man nu äfven tekn till flyttande rypor. Det är en allmän tro, att efter fjell lemmelns vandring kommer äfven allt annat villebråd i större mängd. Hvad Räfvar, Hermeliner och dylika mössätare beträffar, torde detta hafva sin naturliga grund¹⁶). Den af äldre författare lemnade uppgiften, att Renen slukar fjell lemmeln, är icke ogrundad, antingen detta sker af en slags antipathi eller af smak för köttet är icke bekant, men Renen mår illa deraf och får utsot.

Till Fransmännens disposition har jag i denna höst lemnat ett sammandrag af 9 års meteorologiska observationer, anställde i Karesuando¹⁷). I slutet är

¹⁴ Nilsson anför denna passus ur Læstadius ´brev i Skandinavisk fauna. I (2:a uppl. 1847) s.367 och tillfogar i en not, att prosten Læstadius skickat ett exemplar från Karesuando.

¹⁵ Lemnus amphibus, vattenlemmel, Sorex araneus, allmän näbbmus, L.

¹⁶ Att vilttillgången ökas efter lemmelns vandring, är ett ofta betygat faktum, vilket givit anledning till åtskilliga mer eller mindre fantastiska förklaringar. Læstadius som den nyktra naturvetenskapsman han var har naturligtvis antytt den enda naturliga förklaringen.

¹⁷ Den franska vetenskapliga expeditionen under ledning av Joseph Paul Gaimard (f.1790, d.1858) ägde rum 1838-1841, och resultatet av expeditionens undersökningar äro utgivna i Voyages de la Commission scientifique du Nord en Scandinavie, en Laponie, 16 vol. Paris

L. L. Læstadius till Sven Nilsson 1839-11-18

fogad en förteckning på här befintliga djur, foglar och fiskar jämte deras flyttning och lektider. Herr Gaimard mente, att arbetet skulle snart komma att tryckas i Paris. Deraf torde Herr Professoren få inhämta, hvad som finns här, så vidt jag kunnat få reda på namnen efter Faunan och Hr Wrights anvisning, under den tid, han uppehöll sig här. Fiskarne har jag uptagit efter Herr Professorns anvisning uti Prodrumus ictyol[ogiæ Scandinavicæ], men jag kan dock icke vara så säker att alltid hafva träffat det rätta. Uti Lappmarkens större sjöar finnas troligen ännu flere mindre väl kände fisksorter. För att undersöka dessa borde en Ichtyolog resa genom Lappmarkerna hela vintern och passa på Lektiderne.

Våra Fransmän togo denna höst samma väg som förra året nemligen ifrån Alten till Karesuando, och befattade sig nu mest med att måla Lappar, hvartill de medhade ett par skickliga artister, så att jag förmodar, att denna del af deras undersökningar skall lyckas väl, i synnerhet om de nu, såsom beslutat var i Karesuando, resa genom alla Lappmarker på vinterföret, hvarigenom de kunna samla en så stor mängd af fysionomier, som de nånsin hinna måla. Men om man undantager deras fysiska och astronomiska observationer, som öfvervintrade i Alten, så tycker jag, att de öfvriga reste mest bara för oskull¹⁸). Ingen tycktes befatta sig med Djur, foglar, fiskar eller insecter. Botanisten Herr Martins måste beständigt sitta och hålla i uret, medan Herr Bravais¹⁹) observerade på sina fysiska och astronomiska instrumenter. Hade denna expedition varit bättre inrättad, så att hvar och en fått fördela sig efter beskaffenheten af sin vetenskap, så tror jag vist, att med de stora omkostningar, som Expeditionen redan gjort, något nyttigt kunnat uträttas, och kostnaden skulle i alla fall hafva blifvit mindre. Blotta resan ifrån Alten till Karesuando kostar öfver 1000de Rdr.

Med Högaktning har äran framhärda Herr Professorens och Riddarens

ödmjukaste tjenare
L. L. Læstadius

—
Källa: Brev från Lars Levi Læstadius i Sven Nilssons brevsamling utgivna av Bror Olsson / Särtryck ur Årsbok för Västernorrlands läns hembygdsförbund år 1934. / Teologiska fakultetens bibliotek vid Åbo Akademi /

1843-48. Læstadius' observations météorologiques á Karesuando ingå i T. 2: P.2:p.63-132. För sina insatser i expeditionens arbeten blev Læstadius riddare av Franska hederslegionen, säkerligen den ende lappmarkspräst, som någonsin hedrats med denna utmärkelse.

¹⁸ för oskull, vanlig form, såväl i tal som skrift, uppkommen genom falsk avdelning af förroskull.

¹⁹ Charles Frédéric Martins, f.1806, d.1889, fransk botanist. — Auguste Bravais, f.1811, d.1863, fransk fysiker.